

INTRODUKTION TIL SHOWET

DEN PÆDAGOGISKE BETYDNING AF ET ENSIDIGT SHOW

Dette (dias-)show skildrer samfundet fra et frøperspektiv - fra de ringest stilledes synsvinkel: et samfund er ikke bedre end det er for de svageste af dets medlemmer!

Da denne betragtningsmåde er stik modsat den de fleste amerikanere opdrages med - at man dømmer et samfund på muligheden for succes - har det tendens til at sætte enorme forsvarsmekanismer i gang.

KONFRONTATION MED VORE EGNE FORDOMME

Disse forsvar (og de følelser de fremkalder) er særligt overvældende for hvide amerikanere, som ofte mestrer kunsten at efterrationalisere fattigdom og racisme til fuldkommenhed - og muligvis forsøger at slå fra sig.

Dette er en sund reaktion eftersom man er genstand for en form for undertrykkelse under showet, men lad ikke disse forsvar blive anstødssten, som kunne lukke dig ude fra en uvurderlig oplevelse med langvarigt udbytte.

Når sorte mennesker (eller indvandrere) forsøger at udtrykke deres følelser vedrørende deres undertrykkelse, kommer de ofte med et udsagn som "De hvide (eller de indfødte) har det fulde ansvar for ghettoerne (punktum!)"

Hvad hvide altid gør er at ændre dette punktum til et komma fulgt af en "Ja, men" rationalisering: "Ja, men hvad med kriminaliteten? Hvad med alle dem på understøttelse?" Og således prøver de øjeblikkeligt at udvande det vrede udsagn fra et såret menneske.

"SHOWET" ER UNDERTRYKKELSE, IKKE UNDERHOLDNING !

I Amerikanske Billeder får du ikke lov til det. Du vil gå igenem et uafladeligt og tilsyneladende endeløst bombardement af udsagn af den type sorte (eller undertrykte overalt) altid har forsøgt at udtrykke til os, men du vil intet afløb få for dine forsvarsreaktioner.

På denne måde bliver du undertrykt! Denne proces kombineret med længden (følelsen af "intet lys for enden af tunnelen", som er det mest undertrykkende aspekt ved undertrykkelse) vil skabe følelser i dig som dem de sorte amerikanere har ved at arbejde og leve hver dag i hvide institutioner.

Til slut i showet vil du blive præsenteret for en liste over disse følelser. Alle er de på kort sigt ikke-konstruktive. Men at opleve hvor paralyseret og ubrugelig du føler dig efter en sådan mini-model af *omvendt* undertrykkelse, kan gøre det lettere for os at forstå, hvorfor det er så svært at klare sig godt for dem, som vores racisme indespærrer i sådanne følelser fra tidligste barndom.

Og omvendt: du vil måske tilmed fornemme hvordan sådanne følelser kan føre til irrationel eller selvdestruktiv opførsel og derved bedre være i stand til at forstå de aspekter i sort (amerikansk) opførsel, som vedholdende puster til ilden i vores racisme. Forståelse af hvordan vi alle er ofre i et sådant reciprokt system og hvordan det truer mange af de bedste værdier i vort samfund kan i det lange løb føre til en slags handling, som ikke er baseret på skyldfølelse, men på ægte solidaritet og egeninteresse.

PROBLEMER FOR ET SORT PUBLIKUM

For sorte (amerikanere) er showet heller ikke automatisk konstruktivt. For at vise hvor ødelæggende racismen er, koncentrerer det sig om den del af befolkningen, som er mest sønderknust af den. Mange sorte prøver effektivt at værne sig bag et usynligt skjold for at undgå at blive inficeret af denne racisme,

og showet vil derfor fremkalde stærk smerte, som til tider vil forekomme overvældende, ligesom det kan føre til handlingslammende følelser af at være offer, der virker imod hensigten. Men for mange sorte har showet været en positiv oplevelse ved at have øget deres forståelse af virkningen af indvendiggjort racisme.

PROBLEMER FOR ET EUROPÆISK PUBLIKUM

For europæere fra mere homogene samfund er showet måske mest problematisk, da den indbildte afstand til problemerne let fører til patroniserende holdninger snarere end ægte solidaritet - en form for racisme sorte amerikanere er yderst følsomme overfor. - Nogle vil endog reagere med primitive følelser af selvretfærdighed og nationalchauvinisme - og derved afsløre at de er fuldstændig uden indlevelse i de langt mere utilgivelige former for racisme vi nu oplever i Europa (dvs.: uden dybe historiske rødder i slaveri).

SAMMENLIGNING AF USA MED VELFÆRDSSTATER

I vor søgen efter løsninger på racisme og fattigdom foreslår jeg at vi adskiller de to i vore diskussioner. Jeg er selv formet i mit grundsyn af den europæiske velfærdsstat og foreslår denne som en løsning på institutionaliseret fattigdom og utryghed (Bemærk: ikke racisme!) De fleste amerikanere har meget lidt kendskab til velfærdsstaten og forbinder den fejlagtigt med "almitter ovenfra," "ødelæggelse af initiativet" og "at give afkald på sine indtægter til høj skat."

Mit spørgsmål er om et samfund har råd til IKKE at have en velfærdsstat med lige muligheder for alle? Amerikanerne har ufattelige omkostninger ved ikke at have en velfærdsstat og gennemsnitsborgeren ender derved med at have langt færre penge og tid til f.eks. ferie (når alle regningerne til f.eks. sygesikring og uddannelse er betalt) end borgerne i Europas velfærdsstater, som betaler dobbelt så meget i skat, men netop derved får flere penge til overs til f.eks. ferier og rejser.

RACISME, SEXISME, HOMOFOBI OSV, FLORERER I ALLE SYSTEMER

Mens der altså ingen undskyldning er for at have fattigdom i et rigt demokrati (det er noget vi stemmer for eller imod ved hvert eneste valg), flourer racisme i alle samfund uden at vi egentlig kan gøre for vores racisme eller må bebrejde nogen for at være racist.

Men når vi bliver klar over, hvor ødelæggende denne racisme er, må vi alligevel tage ansvar for den ved at blive bevidste *anti-racistiske* racister. I første omgang ved i workshops at komme i kontakt med de dybere smertesafgrunde i os selv, som får os til at tænke dårligt om andre, at frygte andre og sluttelig derpå at isolere andre. Siden hen ved livet igennem at arbejde med vores racisme, at anerkende den uden skyldfølelse (da selve skyldfølelsen er den værste racisme for målgruppen) samtidig med at vi hele tiden bevidst handler og stemmer som allierede af målgrupperne: de sorte, indvandrerne, kvinderne, de homoseksuelle, jøderne, muslimerne, handicappede osv.

Husk: de undertrykkende sider i os kommer til udtryk på tusindvis af måder og ses f.eks. næsten lige så hyppigt i racisten som i den erklærede ikke-racist:

i behovet for at tænke dårligt og fordømmende om andre uden først at sætte sig ind i deres barndomsoplevelser, baggrund og historie! Se mere på [www.american-pictures.com/dansk/racime/](http://www.american-pictures.com/dansk/racisme/)

Hyppige spørgsmål om undertrykkelse.

Hvad er undertrykkelse?

Det at *under*-trykke andres naturlige følelser, adfærd og muligheder.

Hvordan defineres racisme, sexisme, homofobi, antisemitisme og antimuslimsk undertrykkelse?

Den korteste definition i USA er: fordomme kombineret med social magt til at udøve dem mod andre grupper. Det er menneskeligt og naturligt at have fordomme, men farligt når man som f.eks. hvide i USA, som mænd overalt, som heteroseksuelle overalt, eller ikke-jøder og ikke-muslimer i Europa, har magt til at undertrykke andre med dem.

Kan sorte være racister, kvinder sexister ?
Nej, hidtil har de ingen social magt haft til at kunne vende op og ned på de hvides (eller f.eks. mændenes) magtstruktur. Eksempel: hvis alle sorte hadede hvide, hvordan ville det påvirke hvide? Kun gennem angst. De hvide løser dette problem ved at flytte ud i forstæderne eller at gå til psykologen. Hvis derimod alle hvide har negative følelser overfor sorte, hvordan skader det så disse? I adgangen til arbejde, sundhed, uddannelse, boligforhold osv. Alt sammen håndgribelige ting, som man skal gå til de hvide for at få. Sorte i USA og indvandrere i Europa kan altså ikke være racister da de ikke har magt til på nogen relevant måde at diskriminere mod hvide.

Hvordan ytrer racisme sig?

Den lille racisme, som kun ganske få lider af, såsom Ku Klux Klan, kan ytre sig på voldelig vis - i reglen fordi den stammer fra en stærk mishandling i barndommen. Den ligner fortidens *dominative* racisme ved åbent at ville holde målgrupperne nede. Disse såkaldte hadgrupper har ingen social magt til at kunne skade de sorte, der i reglen ler overbærende ad dem.

Den store racisme, som de fleste af os lider af, er *undvigende* i sine udtryksformer. Sygdomsbilledet er i reglen et stærkt sammenvævet mønster af skyldfølelse og frygt. Vi ønsker inderligt at leve op til vore høje demokratiske idealer om lighed og frihed for alle, men vælger i realiteten ubevidst hele tiden situationer, skoler og boligkvarterer, hvor vi vil få mindst muligt at gøre med målgruppen. Uden evne til at leve op til vore egne idealer, rammes vi af stærk skyldfølelse i samvær med målgruppen, slår blikket ned når vi møder den på arbejdspladsen, har bæven i stemmen når vi taler om "flygtningeproblemet" i en skoleklasse, hvori der er indvandrerelever osv. Således er de store ghettoer i USA blevet skabt.

Skyldfølelse og frygtmønstre hos undertrykkeren skaber vredes- og fjendtlighedsmønstre hos den undertrykte. Disse kan medføre irrationel opførsel, som yderligere fremkalder frygt i undertrykkeren. Dette øger vores skyldfølelse fordi vi ikke ønsker at se i øjnene at vi frygter mennesker som vi egentlig ønsker at betragte som lige. Alt sammen er det med til igen at øge fjendtligheds- og vredes-

mønstrene hos den undertrykte, der som følge af denne totale afvisning nu begynder at slå ud i selvdestruktive mønstre. Undertrykkeren og den undertrykte *skaber* altså hele tiden hinanden og ender med begge at blive ofre, men kun undertrykkeren har reel magt til at ændre dette "system". Os, der er undertrykkere, forsøger at lægge skylden fra os ved i tankerne at søge årsagen til dette "system" hos nogle få ekstreme tabere såsom "Ku Klux Klan," "skinheads" osv., der ingen social magt har til at skade den undertrykte. Vi vil ofte vende tingene på hovedet ved at kalde disse for *den store racisme* og frem for at hjælpe dem ud af deres lidelsesmønstre, vil vi hyppigt tilslutte os foreninger, der legitimerer hetz imod dem. I realiteten er det store "frisindede" flertal blandt os således ikke kun undertrykkere overfor sorte og indvandrere, men også overfor de mest skadede hvide, der ligeså *ghettoiseres* ind i fortvivlelse og had. Således ruller undertrykkelsens onde cirkel videre gennem menneskehedens historie.

Hvad er indvendiggjort racisme?

Overalt i verden, hvor der er undertrykkelse, indvendiggør den undertrykte undertrykkerens fordomme og begynder at tro på dem og at indprente dem i sine børn og medundertrykte. Det mest indlysende eksempel er indvendiggjort sexisme: overalt i verden er kvinder effektive til i opdragelse, gensidigt samvær og uegblade at fortælle hinanden, at det er kvindens "naturlige" plads at være i hjemmet, at bære slør, ikke at tage magt fra mændene osv. Ingen undertrykt ville finde sig i sin undertrykkelse i et sekund, hvis ikke et sådant lidelsesmønster først var installeret i dem. Indvendiggjort racisme ses stærkest blandt USA's sorte. F.eks. i "playing the dozens", et spil hvori unge sorte mænd prøver at ydmyge, drille og fornærme hinanden på det groveste. Ordet "motherfucker" hører til blandt beskyldningerne. Når man bliver angrebet, gælder det om at bevare masken, at være "cool." Ophidses man, har man tabt. Denne grusomme nedgørelse af hinanden er fortsat lige siden slaveriet, hvor den startede med sorte mødres ydmygelser af deres børn for at nedbryde enhver oprørstrang i dem, som kunne føre til deres henrettelse. Altså i kærlighedens navn - for at de skulle overleve - valgte de at blive agenter for slaveherren ved at knuse og ydmyge deres egne børn.

Hvordan bliver vi racister?

Mens *den lille racisme* hos de få ekstremister i reglen stammer fra voldsom mishandling eller incest i barndommen, er den langt alvorligere *store racisme*, som de fleste af os lider under, kommet til os i kærlighedens navn: vore forældre ønskede at beskytte os fra det de selv lærte at frygte. Stort set intet hvidt barn i USA har undgået en situation som denne: vi var på bussen som toårige og en sort fyr af en vis type trådte på bussen. Ubevidst trak vores mor os lidt tættere på sig selv og da vi var ude af stand til at forstå hvorfor dette

signal blev givet, var det med til, sammen med mange lignende tidlige budskaber om sorte, at lamme os med paralyserende frygt overfor sorte resten af livet. Siden belærte vore forældre os med deres egne høje idealer, kristne "næstekærlighed", dybt forankrede tro på "lige muligheder for alle", at vi "alle er lige" osv. Men når som helst talen kom på "indre by", slum, sorte, homoseksuelle e.lign. kunne de ikke undgå - igen uden selv at være klar over det - at løfte øjenbrynene lidt, at ændre stemmen en anelse og derved at *undertrykke* deres børns medfødte naturlige kærlighed og nysgerrighed overfor alle mennesker med det knusende budskab: at nogle mennesker ikke er helt så lige som andre. Senere i livet - når vi forsøger at leve op til de høje idealer - prøver vi at bryde ud af denne undertrykkelse ved f.eks. i gymnasiet eller på universitetet at række en hånd ud til de sorte, til indvandrerne osv. Men hele tiden lammes vi af denne rumlen i baghovedet - denne forførende følelse af at forråde vore forældres kærlighed, alle deres skjulte advarsler om sorte. Og hvis dette ikke direkte holder os tilbage fra at blive venner med en sort, en indvandrer, så gør det os i hvert fald så klodsede i forsøget, at modparten flygter langt væk. Endnu engang bliver skyldfølelse knyttet sammen med frygt: nu frygten for at blive afvist. Og endnu engang skaber det fjendtligheds- og vredesmønstre i dem, som vi forsøger at række hånden ud til.

At det skal være så svært at opføre sig menneskeligt overfor andre viser hvor uhyggeligt undertrykte, vi blev af racismen. Vi må ikke glemme at den racistiske undertrykkelse gjorde de sorte ligeså lammede i deres menneskelige adfærd. Eksempel: en sort mand kommer gående frejdigt hen ad vejen. En hvid mand kommer og giver ham slag i hovedet. Den sorte vander videre, endnu en hvid giver ham et slag. Ved synet af den tredje hvide fører den sorte hænderne op foran ansigtet i selvforsvar. Ned gennem århundrederne bliver disse forsvarsmekanismer dybt installeret i de sorte hver gang de ser en hvid. Og pludselig en dag står de overfor dig - en hvid, der siger: "Hej, jeg vil være din ven!" Og hvad gør den sorte. Han trækker armene op foran sig i forsvarsposition eller lægger en beskyttende fjendtlig mine på, der kan få dig til at krybe ned i et musehul. Dette er indvendiggjort racisme, som kun eksisterer fordi de hvide slag aldrig ophørte. Sårede over at blive afvist ender vi med endnu engang at skyde skylden på ofret: at bebrejde dem for at ville "ghettoisere sig selv," som vi frækt siger. Det er let at se, at vi alle i et sådant undertrykkende system er lige skadede.

Hvad kan vi gøre?

At begynde at arbejde ærligt og åbent med vore skader i den forløsende tryghed, der skabes under hverandres kærlige og medfølende (ikke-bebrejdende!) indlevelse i workshops og grupper..